

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 330.341.1

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2023-3.8>

Євтушенко Н.О.

*професор кафедри менеджменту,
Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій*

Рязанцев Р.О.

*аспірант кафедри менеджменту,
Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій*СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА:
ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті доведена необхідність дослідження комплексу теоретичних аспектів щодо інноваційної діяльності підприємств у питаннях формування інноваційного потенціалу. Проаналізовано різні наукові погляди стосовно змістовного наповнення економічної категорії «інноваційний потенціал підприємства» та з'ясовано його структуру. Огляд сучасних наукових підходів щодо тлумачення поняття «інноваційний потенціал» не дає можливості визначити єдиного способу його трактування. Запропоновано авторське визначення поняття «інноваційний потенціал підприємства» та обґрунтовано його структуру, яку формують наступні ресурси: матеріальні, нематеріальні, фінансові, трудові, організаційно-управлінські, інформаційні. Доведено взаємозв'язок поняття «інноваційний потенціал» з дефініціями: «інновація», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність». Встановлено, що інноваційний потенціал виступає однією із ключових категорій інноваційної теорії підприємництва.

Ключові слова: інноваційний потенціал, ресурс, можливості, структура, підприємство.

THE ESSENCE OF INNOVATION POTENTIAL OF AN ENTERPRISE:
THEORETICAL ASPECT

Yevtushenko Natalia, Ryazantsev Ruslan

State University Information and Communication Technologies

Within the framework of this article, the need to study a complex of theoretical aspects of the innovative activity of enterprises in the formation of innovative potential as a system indicator characterizing the level of efficiency of enterprises in implementing the strategy of innovative development proved. The scientific views of scientists on the role of innovation in enhancing the innovative activity of enterprises and the study of theoretical aspects of the formation of the economic category "innovative potential of an enterprise" analyzed. The concept of "innovative potential of an enterprise" is systematized in essence and content as: the totality of an enterprise's resources, taking into account their specific characteristics; a set of opportunities for efficient use of resources in the process of innovation; the ability to make changes that occur within processes or projects in the target area under the influence of digital transformations. A review of modern scientific approaches to the interpretation of the concept of "innovative potential" does not allow us to determine a single way of interpreting it. It recommend to understudied the concept of "innovative potential of an enterprise" as a set of resources and capabilities of an enterprise necessary for the creation, implementation and dissemination of new ideas, technologies and innovative products, which helps to meet the modern needs of producers and consumers in conditions of constant change. The structure of innovation potential proposed according to the following components in accordance with the types of resources: material, intangible, financial, labor, organizational and managerial, information. The relationship between the concepts: innovation, innovation process, innovation activity, innovation potential identified and substantiated. It established that, on the one hand, innovative activity ensures the innovation process through a set of organizational and managerial measures. On the other hand, the development and implementation of innovations in the activities of enterprises is a process that continues over time, during which the implementation of innovative potential occurs in the form of an innovative project. It established that innovative potential is one of the key categories of innovative entrepreneurship theory and is a source of development.

Key words: innovative potential, resource, opportunities, structure, enterprise.

Постановка проблеми. На сьогодні однією зі складових забезпечення динаміки зростання економіки будь-якої країни є впровадження інновацій. З однієї сторони, без розвинутого ринку інновацій неможливо нормальне функціонування сучасних підприємств, діяльність яких базується на технічних, технологічних та управлінських нововведеннях. З іншої сторони, активізація інноваційних процесів забезпечує підприємствам високі темпи й якості економічного розвитку та платоспроможний попит споживачької аудиторії, результатом яких є підвищення конкурентоспроможності. В Україні, ринок інновацій був і є зараз найслабшою ланкою української економіки. Встановлено, що протягом 2000–2020 рр. перманентно змінюється питома вага підприємств, що впроваджували інновації, тоді як питома вага реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої продукції, має негативну динаміку (рис. 1).

У цьому зв'язку особливу актуальність набуває розгляд комплексу теоретичних питань щодо формування інноваційного потенціалу як системного показника, який характеризує рівень ефективності підприємств у реалізації стратегії інноваційного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом, дослідження щодо вивчення сутнісних характеристик поняття «інноваційний потенціал», знаходять все більшого поширення, а в деяких випадках присвячені аналізу різні його аспекти. Розгляду питань сутності та змісту інноваційного потенціалу підприємств присвячено чимало наукових робіт іноземних вчених таких як:

Буркинський Б.В. [3], Войнаренко М.П. [4], Гриньов А.В. [5], Гудзь О.Є. [6], Ілляшенко С.М. [7], Карінцева О.І. [8], Сиротинська Н.М. [9], Шарко М.В. [10], Шилова О.Ю. [2], Янковець Т.М. [11] та інші. Незважаючи на проведені дослідження, існують протиріччя щодо встановлення єдиного теоретичного базису поняття «інноваційний потенціал підприємства» визначення його структури та видів. Тому формування теоретичних основ інноваційного потенціалу потребують подальшого дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є систематизація підходів до визначення сутності інноваційного потенціалу підприємства, обґрунтування його складових, які здійснюють вплив на формування системи управління інноваційним потенціалом, що сприятиме встановленню взаємозв'язку інноваційного потенціалу з основними визначеннями інноваційної теорії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «інноваційний потенціал», яке стало концептуальним відбиттям феномена інноваційної діяльності, одержало розвиток з початку 80-х років ХХ століття.

Поняття «інноваційний потенціал підприємства» складається з двох основних понять – це «інновація» та «потенціал». За авторським поглядом «інновація» – це результат впровадження нових ідей та знань в діяльність підприємства з метою зміни об'єкту управління та досягнення соціально-економічного ефекту, що приведе до задоволення суспільних потреб та підвищенню ефективності функціонування підприємств [12].

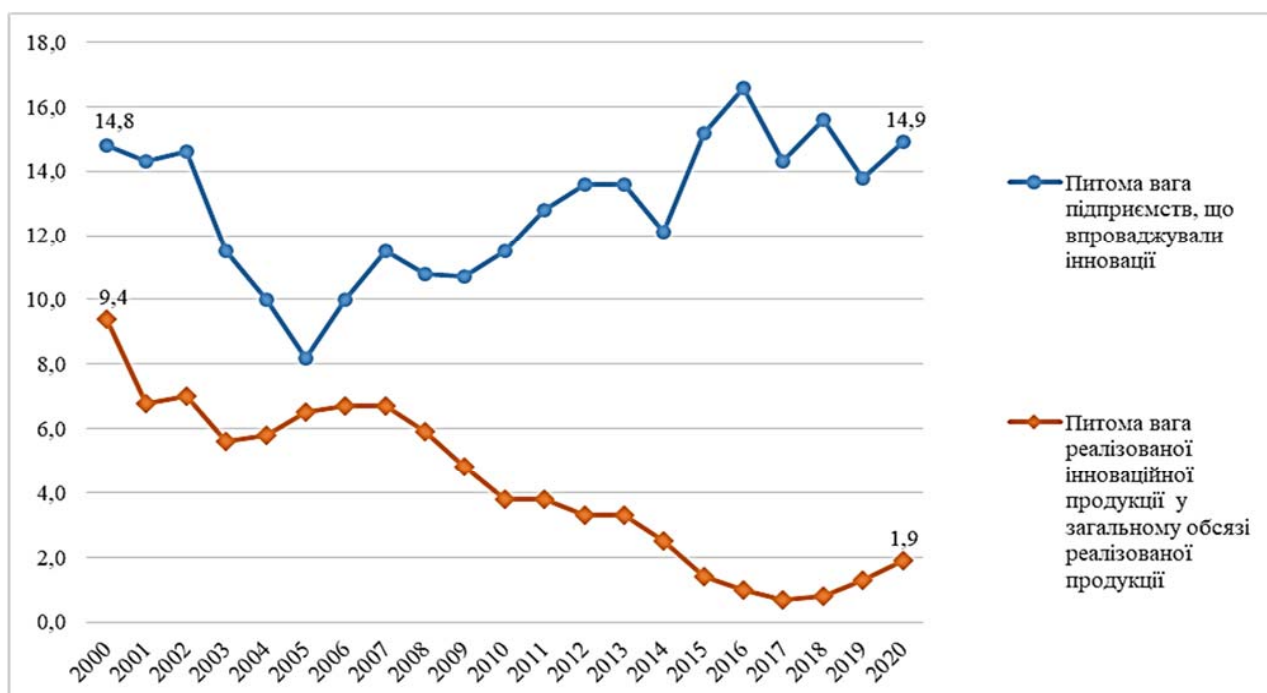

Рис. 1. Динаміка інноваційної активності підприємств України в 2000–2020 рр.

Джерело: побудовано авторами за джерелом [1; 2]

Тлумачення поняття «потенціал» означає можливості, наявність сили, запаси, засоби, які можуть бути використані або внутрішні можливості, ресурси, спрямовані на досягнення результату.

Поняття «інноваційний потенціал» нещодавно увійшло до економічної науки як економічна категорія, але серед українських вчених прослідковується відсутність єдиного погляду щодо розкриття його змісту.

Більшість вчених трактують поняття «інноваційний потенціал» з позиції наявності ресурсів у процесі господарювання економічних суб'єктів.

У цьому контексті вчені мають окремі погляди до розуміння поняття «інноваційний потенціал підприємства». Так Янковець Т.М. визначає «інноваційний потенціал підприємства» як сукупність інноваційних ресурсів, реалізація яких призводить до покращання й оптимізації виробництва, дає можливість створювати та впроваджувати новачі з метою досягнення стратегічних конкурентних переваг підприємства [11].

Інші дослідники доводять, що ресурсну складову інноваційного потенціалу доцільно представляти як таку, що враховує розподіл ресурсів підприємства відповідно до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку. Так Гриньов А.В. визначає зміст поняття «інноваційний потенціал» як сукупність усіх наявних матеріальних і нематеріальних активів підприємства, що використовуються в процесі здійснення інноваційної діяльності [5].

Нестандартний погляд на сутність поняття «інноваційний потенціал» представлено Іллященко С.М. [7], який стверджує, що «інноваційний потенціал» слід розглядати як певну критичну масу ресурсів суб'єкта господарської діяльності, яка необхідна та достатня для його розвитку на основі постійного пошуку та використання нових способів та сфер реалізації ринкових можливостей.

На думку Хмизової О.В., «інноваційний потенціал» доцільно розглядати як інтегральну сукупність взаємопов'язаних у певних соціально-економічних формах ресурсів, яка характеризує можливість (здатність) підприємства під дією зовнішніх і внутрішніх факторів створювати й ефективно впроваджувати інновації з метою досягнення інноваційних стратегічних змін, підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності підприємства [13].

Окрема група авторів розглядають поняття «інноваційний потенціал» не тільки у межах ресурсного підходу як сукупність ресурсів, а й ще зазначають про видові особливості ресурсів у складі цього потенціалу. За дослідженнями групи вчених Геєця В.М., Гальчинського А.С., Кінаха А.К., Семиноженка В.П., поняття «інноваційний потенціал підприємства» – це сукупність різних видів ресурсів, включаючи матеріальні,

фінансові, інтелектуальні, інформаційні та інші ресурси, необхідні для здійснення інноваційної діяльності [14].

Ряд вчених розкривають сутність поняття «інноваційний потенціал підприємства» як особливі можливості щодо ефективного використання ресурсів у процесі здійснення інноваційної діяльності. Так група вчених Федонін О.С., Репіна І.М., Олесь О.І. характеризують зміст поняття «інноваційний потенціал» – як сукупні можливості підприємства щодо генерації, сприйняття та впровадження нових (радикальних і модифікованих) ідей для його системного технічного, організаційного та управлінського оновлення [15].

Цікавим є погляди вчених до сутності поняття «інноваційний потенціал підприємства» як здатність до змін, особливо тих, які проходять під впливом цифрових трансформацій та сприяють розвитку економічних суб'єктів.

Так на думку Гудзь О.Є. [6] «інноваційний потенціал» – це здібність системи до трансформації фактичного порядку речей в новий стан задля задоволення існуючих або нових потреб. В таких умовах ефективно використання інноваційного потенціалу робить можливим перехід від прихованої можливості до явної реальності, тобто з одного стану в інше, від традиційного до нового.

Карінцева О.І. та Матвеев П.С. зазначають, що під інноваційним потенціалом доцільно розглядати комплексну характеристику спроможності економічної системи до інноваційної діяльності та розвитку, використовуючи для цього усі необхідні ресурси, що є в наявності [8, с. 26].

Аналіз сутності та змісту поняття «інноваційний потенціал підприємства» дозволив провести його систематизацію у межах наступних підходів до визначення, зокрема [12]:

- як сукупність ресурсів підприємства з урахуванням їх видових особливостей;
- як сукупність можливостей щодо ефективного використання ресурсів у процесі здійснення інноваційної діяльності;
- як здатність до змін, які відбуваються у межах процесів або проектів за цільовими напрямками під впливом цифрових трансформацій та сприяють розвитку економічних суб'єктів.

Представимо схематично основні підходи до визначення поняття «інноваційний потенціал», які формують його базисний контур як економічної категорії (рис. 2).

Погоджуємося з поглядами вчених Овечкіної О.А. та Іванової К.В., що ресурси є головною складовою «інноваційного потенціалу», тому в частині використання факторів виробництва (праця, земля, капітал, підприємницькі здібності, інформація), поняття «ресурси» і «потенціал» є економічно порівнянними [16].

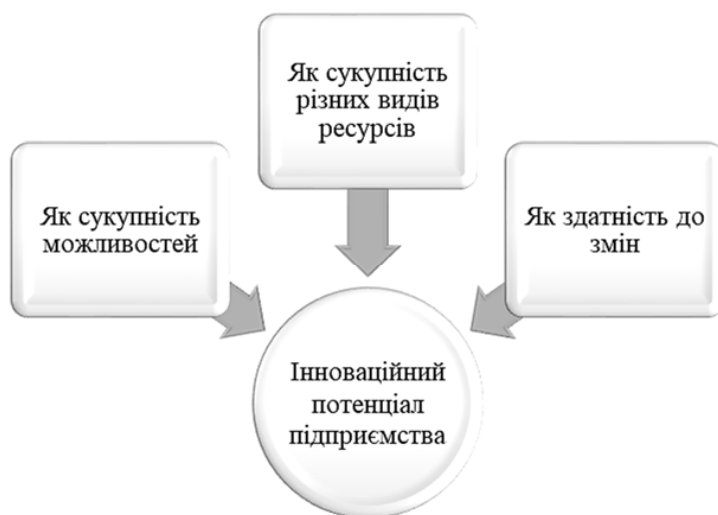

Рис. 2. Базисний контур поняття «інноваційний потенціал підприємства» за основним підходами до визначення

Джерело: побудовано авторами

У той же час, у процесі своїх досліджень Кривич Я.М. виявила цікавий факт, що інноваційний потенціал підприємства враховує не тільки ресурси, що використовуються для його реалізації або зміцнення. Так, якщо підприємства мають у своєму розпорядженні певну кількість ресурсів, не всі з них в повній мірі реалізують свій потенціал (а в деяких випадках за наявності однакової кількості ресурсів матимуть різні рівні потенціалу, у тому числі за рахунок впровадження новацій). Тобто ресурси доцільно вважати важливою та необхідною, але недостатньою умовою прояву інноваційного потенціалу. Крім того, ресурси існують незалежно від суб'єктів економічної діяльності, а потенціал окремого підприємства, невід'ємний від суб'єктів діяльності [17, с. 40–41]. Тому, приховані або невикористані можливості підприємства у процесі формування, накопичення та реалізації інноваційного потенціалу цілком залежать від дій й рішень управлінського персоналу підприємства.

Враховуючи вищезазначене, підтримуємо думку Фірсова С.М. та Чеботар С.В. [18], що інноваційні можливості підприємства визначають масштаби інноваційного потенціалу. Це дало підстави виділити три основні риси інноваційного потенціалу: реальні інноваційні можливості; можливості підприємства, які залежать від наявних у нього ресурсів та їх обсягу; готовність й здатність до використання можливостей з метою втілення нововведень.

Однак, варто мати на увазі, що відмова від застарілого нововведення теж являє собою інноваційну можливість. З даного приводу Друкер П. відзначає, що свідомо відмова від безперспективної роботи дійсно є передумовою до успішного

пошуку нової, відмова – це ключ до інновацій, тому що у результаті вивільняються необхідні ресурси і в той же час вона стимулює пошуки нового, котре прийде на зміну старому [19].

Відсутність єдиного підходу до визначення поняття «інноваційний потенціал» дозволили сформулювати власне бачення цього поняття. З метою забезпечення термінологічної узгодженості у межах даного дослідження пропонуємо «інноваційний потенціал підприємства» розуміти як сукупність ресурсів та можливостей підприємства, необхідних для створення, впровадження та поширення нових ідей, технологій та інноваційних продуктів, що сприятиме задоволенню сучасних потреб виробників та споживачів в умовах постійних змін.

Зміст поняття «інноваційний потенціал» доцільно представляти через його структуру, виділивши при цьому головні найважливіші компоненти. Прихильники ресурсного підходу, який був поширений у період зародження самого терміну «інноваційний потенціал», вважають за необхідне узагальнити комплекс компонентів за рахунок накопичених ресурсів [20].

Вченими формувались різні погляди щодо визначення структури інноваційного потенціалу у межах ресурсного підходу, зокрема:

- кадрові, інформаційно-методологічні, матеріально-технічні, організаційно-управлінські ресурси (Галушко Е.) [10];
- кадрові, науково-дослідницькі, матеріальні, ринкові, інтелектуальні, інформаційні, фінансові ресурси (потенціали) (Буркинський Б.В.) [3];
- наукові, технічні, технологічні і кадрові, просторові, організаційні, фінансові та інформаційні ресурси (Сиротинська Н.М.) [9].

Враховуючи погляди вчених, пропонуємо до складу структури інноваційного потенціалу ввести наступні компоненти відповідно до наступних видів ресурсів: матеріальні; нематеріальні; фінансові; трудові; організаційно-управлінські; інформаційні.

Складність інноваційної діяльності, а також різноманіття змін, під впливом яких відбувається ця діяльність, дозволили виявити взаємозв'язок понять: «інновації», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність», «інноваційний потенціал», які доцільно узагальнити у логічній ув'язці (рис. 3).

До того, як бути залученими до інноваційного процесу виробництва, суб'єкт господарювання залучає необхідні ресурси для взаємодії з факторами виробництва (компонентами інноваційного потенціалу) у певних умовах. Результатами такої взаємодії є створення інноваційних продуктів (товарів, послуг) з метою задоволення конкретних

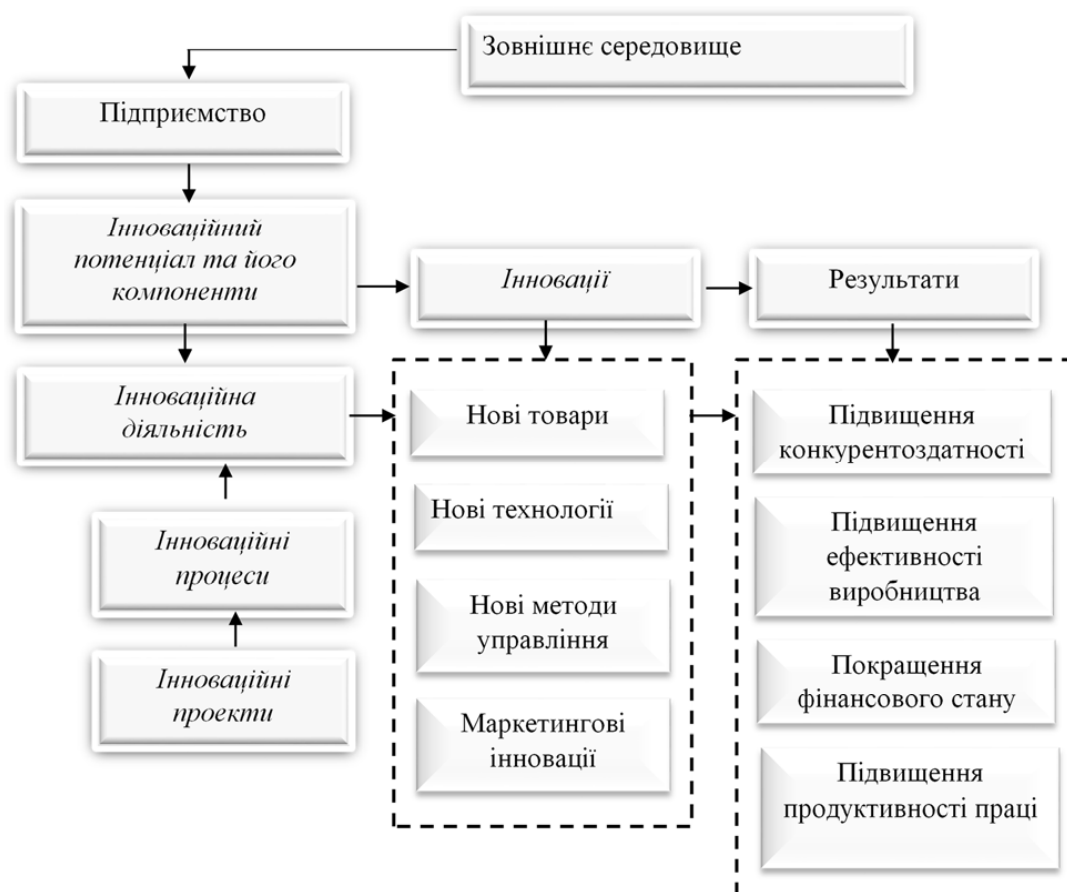

Рис. 3. Взаємозв'язок інноваційного потенціалу з основними поняттями в теорії управління інноваціями

Джерело: побудовано авторами

потреб споживачів. Вироблений інноваційний продукт змінює існуючі умови в рамках процесів та ресурси, переводячи їх на новий рівень розвитку чи новий рівень еволюції.

Взаємозв'язок інноваційного потенціалу з основними поняттями в теорії управління інноваціями проявляється у тому, що, з однієї сторони, інноваційна діяльність забезпечує інноваційний процес за рахунок комплексу організаційно-управлінських заходів. З іншої сторони, розробка та впровадження в діяльність підприємств – інновацій, представляє собою процес, що триває в часі, у ході якого реалізація інноваційного потенціалу відбувається у формі інноваційного проекту. Виконання цих умов сприяє реалізації інноваційного потенціалу підприємства в конкретну форму інновації. Таким чином, інноваційний потенціал підприємства реалізується в конкретну форму інновацій в ході інноваційного процесу, що забезпечується інноваційною діяльністю підприємства.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, враховуючи вищенаведене запропоновано «інноваційний потенціал підприємства» розуміти

як сукупність ресурсів та можливостей підприємства, необхідних для створення, впровадження та поширення нових ідей, технологій й інноваційних продуктів, що сприятиме задоволенню сучасних потреб виробників та споживачів в умовах постійних змін. Для проведення ефективної діяльності, доцільно, щоб інноваційний потенціал кожного окремого підприємства враховував бажану складову сукупності ресурсів у межах інноваційних процесів, зокрема, матеріальні; нематеріальні; фінансові; трудові; організаційно-управлінські; інформаційні. Застосування та взаємозв'язок зазначених ресурсів здатний забезпечити у процесі інноваційної діяльності інноваційні можливості, реалізація яких призведе до змін. Це допоможе забезпечити планомірний і поступальний розвиток підприємства з урахуванням цілеспрямованого залучення нововведень. Вважаємо, що інноваційні можливості підприємства, зокрема, можливості та спроможності його працівників, сприятимуть ефективному використанню запропонованої сукупності ресурсів. В такому контексті інноваційний потенціал підприємства доцільно розуміти як джерело розвитку.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
2. Шилова О.Ю., Чермошенцева Є.С. Інноваційний потенціал підприємства: сутність і механізм управління. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 1. С. 220–227.
3. Буркинський Б.В. Інноваційна стратегія у соціально-економічному розвитку регіону: наукове видання. Одеса : ІПРЕД НАН України, 2007. 140 с.
4. Войнаренко М.П., Скалюк Р.В. Інноваційний потенціал промислових підприємств: сутність, структура, особливості оцінки та перспективи розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2008. № 1(2). С. 7–12.
5. Гриньов А.В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2003. 308 с
6. Гудзь О.Є. Гармонізація механізму стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. № 3. 2015. С. 272–277.
7. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: навч. Посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Суми : Університетська книга, 2005. 324 с.
8. Карінцева О.І., Матвеев П.С. Теоретичні аспекти визначення сутності інноваційного потенціалу. *Механізм регулювання економіки*. 2015. № 2. С. 23–30.
9. Сиротинська Н.М. Сутність інноваційного потенціалу промислових підприємств. *Економічний простір*. 2011. № 55. С. 255–260.
10. Шарко М.В. Управление развитием инноваций в промышленном производстве. Херсон : Олди-Плюс. 2010. 448 с
11. Янковець Т.М. Обґрунтування взаємозв'язку стратегічного управління підприємством й інноваційного його розвитку. *Проблеми науки*. 2009. № 6. С. 26–32.
12. Yevtushenko N., Ryazantsev R. Formation of innovative potential: theoretical aspect. *Modern stages of scientific research development of the XIV International Scientific and Practical Conference* (December 27 – 30, 2022. Prague, Czech Republic). URL: <https://isg-konf.com/uk/modern-stages-of-scientific-research-development/>
13. Хмизова О.В., Сисан О.М. Напрями розвитку інноваційного потенціалу підприємства. *Наукові праці*. 2016. Т. 285. № 273. С. 83–88.
14. Геєць В.М., Гальчинський А.С., Кінах А.К., Семиноженко В.П. Інноваційна стратегія українських реформ. Київ : Знання України, 2002. 336 с.
15. Федонін О.С., Рєпіна І.М., Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка. Навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2004. 316 с.
16. Овечкіна О.А., Іванова К.В. Теоретико-методичні засади ресурсозбереження інноваційного потенціалу вітчизняних економічних суб'єктів в умовах глобалізації. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 3. Т. 2. С. 90–96.
17. Кривич Я.М. Управління інноваційним потенціалом банку: дис. ... канд. екон. наук :08.00.08. Суми : ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ», 2010. 282 с.
18. Фірсова С.М., Чеботар С.В. Основні елементи інноваційного потенціалу. *Економічний вісник Донбасу*. 2011. № 3 (25). С. 202–207.
19. Drucker Peter F. *Managing for Results. Managing For Results: Economic Tasks and Risk-taking Decisions*. Routledge. 1999. 240 p.
20. Євтушенко Н.О., Рязанцев Р.О. Сутність і структура інноваційного потенціалу. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2022. № 1–2. С. 22–26.

References:

1. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua>
2. Shylova O.Yu., Chermoshentseva Ye.S. (2012) Innovatsiynyy potentsial pidpryyemstva: sutnist i mekhanizm upravlinnya [Innovative potential of the enterprise: essence and mechanism of management]. *Marketynh i menedzhment innovatsiy*, vol. 1, pp. 220–227
3. Burkynskyy B.V. (2007) *Innovatsiyna stratehiya u sotsialno-ekonomichnomu rozvytku rehionu* [Innovative strategy in socio-economic development of the region: scientific publication]: naukove vydannya. Odesa: IPREED NAN Ukrayiny, 140 p.
4. Voynarenko M.P., Skalyuk R.V. (2008) Innovatsiynyy potentsial promyslovykh pidpryyemstv: sutnist, struktura, osoblyvosti otsinky ta perspektyvy rozvytku [Innovation potential of industrial enterprises: essence, structure, features of assessment and prospects for development]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, no. 1(2), pp. 7–12.
5. Hrynov A.V. (2003) *Innovatsiynyy rozvytok promyslovykh pidpryyemstv: kontseptsiya, metodolohiya, stratehichne upravlinnya* [Innovative development of industrial enterprises: concept, methodology, strategic management]. Kharkiv: VD «ІНЖЕК», 308 p.
6. Hudz O.Ye. (2015) *Harmonizatsiya mekhanizmu stratehichnoho upravlinnya innovatsiynym rozvytkom pidpryyemstva* [Harmonization of the mechanism of strategic management of the innovative development of the enterprise]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, vol. 3, pp. 272–277.
7. Ilyashenko S.M. (2005) *Upravlinnya innovatsiynym rozvytkom* [Management of innovative development]: navch. posibnyk. 2-he vyd., pererob. i dop. Sumy: Universytetska knyha, 324 p.

8. Karintseva O.I., Matvyeyev P.S. (2015) Teoretychni aspekty vyznachennya sutnosti innovatsiynoho potentsialu [Theoretical aspects of determining the essence of innovative potential]. *Mekhanizm rehulyuvannya ekonomiky*, vol. 2, pp. 23–30.
9. Syrotynska N.M. (2011) Sutnist innovatsiynoho potentsialu promyslovykh pidpryyemstv [The essence of the innovative potential of industrial enterprises]. *Ekonomichnyy prostir*, vol. 55, pp. 255–260.
10. Sharko M.V. (2010) *Upravlenye razvytyem ynnovatsyy v promyshlennom proizvodstve* [The essence of the innovative potential of industrial enterprises]. Kherson: Oldy-Plyus, 448 p.
11. Yankovets T.M. (2009) Obgruntuvannya vzayemozv'yazku stratehichnoho upravlinnya pidpryyemstvom y innovatsiynoho yoho rozvytku [Justification of the relationship between the strategic management of the enterprise and its innovative development]. *Problemy nauky*, vol. 6, pp. 26–32.
12. Yevtushenko N., Ryazantsev R. (2022) Formuvannya innovatsiynoho potentsialu: teoretychnyy aspekt [Formation of innovative potential: theoretical aspect]. *Suchasni etapy rozvytku naukovykh doslidzhen XIV Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (Praha, Cheska Respublika, December 27–30, 2022)*. Available at: <https://isg-konf.com/uk/modern-stages-of-scientific-research-development/>
13. Khmyzova O.V., Cysan O.M. (2016) Napryamy rozvytku innovatsiynoho potentsialu pidpryyemstva [Development directions of the innovative potential of the enterprise]. *Naukovi pratsi*, vol. 285, no. 273, pp. 83–88.
14. Heyets V.M., Halchynskyy A.S., Kinakh A.K., Semynozhenko V.P. (2002) *Innovatsiyna stratehiya ukrayinskykh reform* [Innovative strategy of Ukrainian reforms]. Kyiv: Znannya Ukrainy, 336 p.
15. Fedonin O. S., Ryepina I. M., Oleksyuk O. I. (2004) Potentsial pidpryyemstva: formuvannya ta otsinka. Navch. posibnyk. Kyiv: KNEU, 316 p.
16. Ovyechkina O.A., Ivanova K.V. (2011) Teoretyko-metodychni zasady resursozberezhennya innovatsiynoho potentsialu vitchyznyanykh ekonomichnykh sub'yektiv v umovakh hlobalizatsiyi [Theoretical and methodological principles of resource conservation of the innovative potential of domestic economic entities in the conditions of globalization]. *Marketynh i menedzhment innovatsiy*, vol. 3, t. 2, pp. 90–96.
17. Kryvykh Ya.M. (2010) Upravlinnya innovatsiynym potentsialom banku [Management of the innovative potential of the bank]: dys. ... kand. ekon. nauk :08.00.08. Sumy: DVNZ «Ukrayinska akademiya bankivskoyi spravy NBU», 282 p.
18. Firsova S.M., Chebotar S.V. (2011) Osnovni elementy innovatsiynoho potentsialu [Basic elements of innovative potential]. *Ekonomichnyy visnyk Donbasu*, vol. 3 (25), pp. 202–207.
19. Drucker Peter F. (1999) *Managing for Results*. Managing For Results: Economic Tasks and Risk-taking Decisions. Routledge. 240 p.
20. Yevtushenko N.O., Ryazantsev R.O. (2022) Sutnist i struktura innovatsiynoho potentsialu [Essence and structure of innovative potential]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*, vol. 1–2, pp. 22–26.

E-mail: evtushenko.13.nat@gmail.com